

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10895 - Models d'Intervenció Educativa per a la Competència Familiar
Grup	Grup 1

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	10895 - Models d'Intervenció Educativa per a la Competència Familiar / 1
Titulació	Màster U en Intervenció Socioeducativa amb Infància, Adolescència i Família Màster Universitari d'Intervenció Socioeducativa amb Menors i Família
Crèdits	4
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Maria de Lluç Nevot Caldentey lluc.nevot@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria
Maria del Carmen Orte Socías carmen.orte@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

Aquesta assignatura s'emmarca en el Mòdul III del Màster, denominat *Intervenció amb menors i famílies*. L'objectiu que es pretén és proporcionar les habilitats professionals que ajudaran els estudiants a seleccionar, implementar i avaluar l'eficàcia de les intervencions preventives basades en l'evidència en relació a l'enfortiment de la família.

Requisits

La competència parental pot entendre's com el conjunt d'habilitats de criança, comunicació, socials, de recursos emocionals, sociopsicològics que els pares sostenen en la relació progenitor/tutor-menor i que permeten el desenvolupament de relacions generadores d'elements de protecció envers els riscos emergents durant les etapes de la infància i l'adolescència. En aquest context, els programes o les intervencions orientades a la competència familiar ens permetran als professionals ajudar als pares a enriquir i modificar els estils atributius i biaixos perceptius -interaccions de risc-, així com a millorar-ne la plasticitat i adaptabilitat -resiliència o factors de protecció- per tal d'augmentar la seva capacitat de promoure les conductes prosocials dintre la família i dels seus membres i/o sistema familiar amb l'entorn i context al qual romanen.

Guia docent

Recomanables

És important que l'alumnat conegui les normes internacionals per a l'elaboració d'articles científics, així com també les estratègies de recerca i selecció de documents científics a nivell internacional, com llengües bàsiques per a això, el castellà, català i anglès.

Competències

Específiques

- * * E-2.1. Ser capaç d'analitzar i identificar riscos, necessitats i demandes dels destinataris tant individuals com familiars en els diferents contextos d'aplicació, des de la perspectiva del treball en xarxa. E-2.2. Ser capaç d'establir les metes o objectius de l'actuació sobre menors i famílies en diferents contextos, proposant i negociant en funció de les necessitats i demandes dels destinataris i afectats. També elaborar el pla i les tècniques d'intervenció i avaluar-ne els resultats. E-2.3. Seleccionar i administrar tècniques i instruments propis i específics de la intervenció amb menors i famílies i ser capaç d'avaluar la pròpia intervenció. E-2.4. Ser capaç de promoure canvis efectius, a través dels mètodes propis i específics de la intervenció socioeducativa, en els individus i famílies, en els diferents contextos: educatiu, serveis socials, organitzacions i àmbit comunitari i amb atenció especial als que promouen els drets fonamentals i d'igualtat entre homes i dones, amb els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat i amb els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics.

Genèriques

- * * G-1. Tenir i comprendre els coneixements que defineixen i articulen els menors i famílies com a espai interdisciplinari de diverses àrees científiques (pedagogia, psicologia, sociologia, dret i altres), incloent-hi les seves teories, mètodes i àrees d'intervenció, en un nivell que es recolza en documentació científica avançada i inclou alguns coneixements procedents de l'avantguarda d'aquest camp d'estudi i intervenció. G-3. Que tinguin capacitat per reunir i interpretar dades rellevants relatius al comportament de menors i les estructures i dinàmiques de les famílies, així com al context en què es produeixen, per emetre judicis fonamentats sobre problemes educatius, psicopedagògics i socials en aquest camp d'estudi i intervenció.

Transversals

- * * Podeu consultar el conjunt de competències que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el màster a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/master/comp_basiques/

Continguts

La competència parental pot entendre's com el conjunt d'habilitats de criança, comunicació, socials, de recursos emocionals, sociopsicològics que els pares sostenen en la relació progenitor/tutor-menor i que permeten el desenvolupament de relacions generadores d'elements de protecció envers els riscos emergents durant les etapes de la infància i l'adolescència. En aquest context, els programes o les intervencions orientades a la competència familiar ens permetran als professionals ajudar als pares a enriquir i modificar els estils

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10895 - Models d'Intervenció Educativa per a la Competència Familiar
Grup	Grup 1

atributius i baixos perceptius -interaccions de risc-, així com a millorar-ne la plasticitat i adaptabilitat -resiliència o factors de protecció- per tal d'augmentar la seva capacitat de promoure les conductes prosocials dintre la família i dels seus membres i/o sistema familiar amb l'entorn i context al qual romanen.

Continguts temàtics

1. La competència parental

De manera introductòria, en aquest primer tema d'estudi, es treballarà el concepte de parentalitat competent, les estratègies d'adaptabilitat enfront diverses circumstàncies i contextos que li són pròpies, així com els elements més bàsics que la constitueixen.

2. Fonaments teòrics dels programes basats en el reforç de la competència parental i familiar

En aquest segon tema s'identificaran els diferents models de parentalitat i ecologia de les pràctiques parentals tant de risc com de protecció per a capacitar al professional-investigador en l'elaboració d'una diagnosi que li permeti, amb posterioritat, identificar i escollir les intervencions i programes amb major potencial de generar els efectes desitjats.

3. Característiques dels programes eficaços basats en la intervenció familiar

Al tercer tema, es coneixeran quines són les característiques que tot programa, intervenció o pràctica ha de reunir per garantir la màxima l'eficàcia en la seva aplicació al context d'intervenció i circumstàncies/condicions d'aplicació que s'eleccionin.

4. Implementació de programes eficaços basats en la intervenció familiar

En el quart tema, es farà un repàs i revisió de les implementacions de programes familiars que es basen en l'evidència, és a dir, l'aplicació dels quals ha demostrat, en compliment de certes condicions d'aplicació, resultats positius i permanents en el temps.

5. Exemples de programes de competència parental i / o familiar en diferents contextos i situacions de risc familiar

Finalment i per acabar, s'aprofundirà sobre l'aplicació d'alguns programes de competència parental que han demostrat històricament i continuen demostrant actualment els millors resultats i eficàcia pel que fa a la millora de l'adaptabilitat del sistema familiar en el seu conjunt; objectiu fonamental de tota intervenció orientada a la parentalitat competent.

Metodologia docent

L'alumnat realitzarà un article científic. L'estructura del mateix estarà basada en una revista científica especialitzada en família (prevenció), de la seva elecció. El contingut s'orientarà a qualsevol temàtica de l'àmbit socioeducatiu prenent com a referència la prevenció familiar.

Activitats de treball presencial (1 crèdits, 25 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Assistència i participació a classe	Grup gran (G)	En aquest context s'impartiran els continguts fonamentals de la matèria mitjançant la realització d'activitats teoricopràctiques. L'exposició de la professora es recolza en documents i materials d'actualitat, redactats en qualsevol de les llengües següents: castellà, català, anglès i francès.	10

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10895 - Models d'Intervenció Educativa per a la Competència Familiar
Grup	Grup 1

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			La metodologia serà expositiva, encara que no exclusivament, perquè els continguts hauran estat preparats també prèviament per l'alumnat.	
Seminaris i tallers	Exposició, debat i simulació	Grup mitjà (M)	La segona part de les sessions tindrà un format participatiu. La finalitat és debatre els continguts de l'assignatura a partir d'unes preguntes i de la lectura prèvia dels materials per part dels estudiants. La metodologia serà oberta i participada. Es requereix la intervenció activa dels alumnes perquè repercuteix en el desenvolupament de les activitats que l'alumnat ha de realitzar.	15

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3 crèdits, 75 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Treballs i projectes	L'alumnat en l'àmbit individual i / o grupal ha de desenvolupar l'activitat pràctica escollida a partir dels documents seleccionats i de la recerca temàtica, realitzada de forma sistemàtica i amb els procediments metodològics previstos en la literatura científica actual, la qual haurà de lliurar per a la seva avaluació en les dates previstes.	75

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

D'una banda, es valorarà l'assistència i la participació en el transcurs de les diferents classes teòriques de l'assignatura allà on, la figura docent facilitarà els materials que permetin a l'estudiant reflexionar i debatre sobre els diferents continguts de les 5 unitats temàtiques. Per tant, aquest 10% serà presencial i per tant insubstituïble per cap altra activitat.

En segon lloc, es durà a terme una segona secció d'avaluació en la qual es valoraran les interaccions basades en els coneixements compartits a partir de les exposicions dels diferents alumnes i de les dinàmiques que es desenvolupin a la classe. En el cas de suspendre aquesta part de l'assignatura, l'estudiant la podrà recuperar sota els criteris que s'acordin amb les figures docents de l'assignatura.

Guia docent

Finalment, l'estudi i el treball autònom individual es fonamentarà en la lectura dels materials imprescindibles i complementaris recollits en aquesta guia i que es proposin posteriorment en el transcurs de l'assignatura així com en la preparació dels treballs, projectes i presentacions de l'assignatura.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Assistència i participació a classe

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	En aquest context s'impartiran els continguts fonamentals de la matèria mitjançant la realització d'activitats teòricopràctiques. L'exposició de la professora es recolza en documents i materials d'actualitat, redactats en qualsevol de les llengües següents: castellà, català, anglès i francès. La metodologia serà expositiva, encara que no exclusivament, perquè els continguts hauran estat preparats també prèviament per l'alumnat.
Criteris d'avaluació	En aquest context s'impartiran els continguts fonamentals de la matèria mitjançant la realització d'activitats teòrico-pràctiques. L'exposició de la professora es recolza en documents i materials d'actualitat, redactats en qualsevol de les llengües següents: castellà, català, anglès i francès. La metodologia serà expositiva, encara que no exclusivament, perquè els continguts hauran estat preparats també prèviament per l'alumnat

Percentatge de la qualificació final: 10%

Exposició, debat i simulació

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Proves d'execució de tasques reals o simulades (recuperable)
Descripció	La segona part de les sessions tindrà un format participatiu. La finalitat és debatre els continguts de l'assignatura a partir d'unes preguntes i de la lectura prèvia dels materials per part dels estudiants. La metodologia serà oberta i participada. Es requereix la intervenció activa dels alumnes perquè repercuteix en el desenvolupament de les activitats que l'alumnat ha de realitzar.
Criteris d'avaluació	La segona part de les sessions tindrà un format participatiu. La finalitat és debatre els continguts de l'assignatura a partir d'unes preguntes i de la lectura prèvia dels materials per part dels estudiants. La metodologia serà oberta i participada. Es requereix la intervenció activa dels alumnes perquè repercuteix en el desenvolupament de les activitats que l'alumnat ha de realitzar.

Percentatge de la qualificació final: 30%

Treballs i projectes

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	L'alumnat en l'àmbit individual i / o grupal ha de desenvolupar l'activitat pràctica escollida a partir dels documents seleccionats i de la recerca temàtica, realitzada de forma sistemàtica i amb els procediments

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10895 - Models d'Intervenció Educativa per a la Competència Familiar
Grup	Grup 1

	metodològics previstos en la literatura científica actual, la qual haurà de lliurar per a la seva avaluació en les dates previstes.
criteris d'avaluació	L'alumnat a nivell individual i / o grupal ha de desenvolupar l'activitat pràctica escollida a partir dels documents seleccionats i de la recerca temàtica, realitzada de forma sistemàtica i amb els procediments metodològics previstos en la literatura científica actual, la qual haurà de lliurar per a la seva avaluació en les dates previstes.
Percentatge de la qualificació final:	60%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Es recomana a l'alumnat consultar les referències documentals sobre família, educació familiar positiva, competència familiar, de la professora en els enllaçossegüents:

<https://uib-es.academia.edu/CarmenOrte>;

https://www.researchgate.net/profile/Carmen_Orte;

gifes.uib.eu

competenciafamiliar.uib.cat

Bibliografia bàsica

- Blueprints (2019). Standards of evidence.
- Cochrane (2017). Handbook for Systematic Reviews of Interventions.
- Cochrane (2019). What are systematic reviews?
- Consejo de Europa (2006). Recomendación del Comité de Ministros a los Estados Miembros sobre políticas de apoyo al ejercicio positivo de la parentalidad.
- European Monitoring Centre for Drug and Drug Addiction (2019). Publications database.
- FEMP (2015). Guía de buenas prácticas en parentalidad positiva. Un recurso para apoyar la práctica profesional con familias.
- Gottfredson, Cook, T., Gardner, F.E.M., Gorman-Smith, D., Howe, G., Sandler, I. i Zafft, K.M. (2015). Standards of Evidence for Efficacy, Effectiveness, and Scale-up Research in Prevention Science: Next Generation.
- Kaminski, J.W., Valle, L.A., Filene, J.H. y Boyle, C.L. (2008). A meta-analytic review of components associated with parent training program effectiveness.
- Kumpfer, K.L. y Johnson, J.L. (2007). Intervenciones de fortalecimiento familiar para la prevención del consumo de sustancias en hijos de padres adictos.
- Manchado, R., Tamames, S., López, M., Mohedano, L., D'Agostino, M., i Veiga de Cabo, J. (2009). Revisiones sistemáticas exploratorias.
- Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social. (2019). Parentalidad positiva.
- Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. i Altman, D.G. (2014). Ítems de referencia para publicar Revisiones Sistemáticas y Metaanálisis: La Declaración PRISMA. Revista Española de Nutrición Humana y Dietética, 18(3), 172-181.
- Nation, M., Kumpfer, K.L., Crusto, C.A., Wandersman, A., Seybolt, D. Morrissey-Kane, E. & Davino, K. (2003). What works in prevention: Principles of effective prevention programs. American Psychologist, 58(6/7), 449-456. [PMID: 12971191].
- Orte, C. Ballester, L.L., March, M. (2013). The family competence approach, an experience of socioeducational work with families/ El enfoque de la competencia familiar, una experiencia de trabajosocioeducativo con familias.
- Orte, C. y GIFES. (2005a). Los programas de prevención de drogas centrados en la familia: una visión desde la investigación y la práctica.

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	10895 - Models d'Intervenció Educativa per a la Competència Familiar
Grup	Grup 1

Society for Prevention Research (2019). Prevention Works: A Call to Action for the Behavioral Health System.
UNODC (2009). Guide to Implementing Family Skills Training Programmes for Drug Abuse Prevention.
UNODC (2018) International Standards on Drug Use Prevention.

Bibliografia complementària

Bibliografia complementària a les lectures i referències sobre família

Orte, C., Valero, M., Fernández-de-Álava, M., & Pozo, R. (2018). El impacto del género en los programas de prevención familiar para adolescentes: una revisión. *Revista Española de Drogodependencias*, 43(2), 9-28.
Orte, C.; Ballester, L.; Pascual, B.; Gomila, M.A.; Amer, J., (2018). Las competencias de los formadores en el Programa de Competencia Familiar, un programa de educación familiar basado en la evidencia. *Revista Complutense de Educación*, 28 (2), 33-46.
Ballester, L., Valero, M., Orte, C., Amer, J. (2018). An analysis of family dynamics: a selective substance abuse prevention programme for adolescents. *European Journal of Social Work*. 10.1080/13691457.2018.1473842
Orte, C., Ballester, L., Amer, J., & Vives, M. (2017). Training of practitioners and beliefs about family skills in family-based prevention programmes. *British Journal of Guidance and Counselling*, (in press).
Valero, M., Ballester, L., Orte, C., & Amer, J. (2017). Meta-analysis of family-based selective prevention programs for drug consumption in adolescence. *Psicothema*, 29(2).

Bibliografia complementària a les lectures i referències sobre infància i adolescència

Orte, C.; Vives, M.; Sánchez, L. i Fernández, M. (2016). Com prevenir l'assetjament entre iguals i intervenir-hi. Breu revisió dels programes basats en l'evidència. *Anuari de l'educació de les Illes Balears*; 541-562.
Pozo, R., Orte, C. i Vives, M. (2016). Programas, intervenciones y prácticas efectivas en prevención de drogodependencias con mujeres jóvenes. *Géneros. Multidisciplinary Journal of Gender Studies*, 5 (1); 859-886.

Altres recursos

Pàgina web del Programa de Competència Familiar: <http://www.competenciafamiliar.com>
Pàgina web del Strengthening Families Program <http://www.strengtheningfamiliesprogram.org/>
Pàgina web Política Social Famílias e Infancia <http://www.msps.es/politicaSocial/familiasInfancia/documentacion.htm>
Pàgina web International Society of Substance Use Professionals <https://www.issup.net/es>
Pàgina web LIFAC -en procés-

Altres importants:

Family United (2019). <https://www.families4kids.org/>
Compilación de Programas Basados en la Evidencia de UNODC (2017). https://www.unodc.org/docs/youthnet/Compilation/10-50018_Ebook.pdf
89 Programas "Prometerores", "Modelo" y "Modelo +" según Blueprints (2019). <https://www.blueprintsprograms.org/program-search/>
Resultados del Programa de Competencia Familiar 6-11: <http://www.proyecto hombre.es/archivos/30.pdf>
International Society of Substance Use Professionals: <https://www.issup.net/es/knowledge-share/publications/2017-08/recopilacion-evidencia-basado-familia-capacitacion-programas>